

2016-10-16

TJÄNSTESKRIVELSE
AFN 2016/102

Arbets- och företagsnämnden

Strategi/genomförandeplan för mottagandet av ensamkommande barn med anledning av de sänkta statliga ersättningarna 2017 och dess konsekvenser

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Arbets- och företagsnämnden beslutade vid sitt senaste sammanträde att uppdra åt arbetsmarknadsdirektören att till nästa sammanträde presentera en plan för hur mottagandet av ensamkommande ungdomar kan rymmas inom den budgetram som de sänkta statliga bidragen medger samt konsekvenserna av detta.

Förändrade ersättningar från staten och givet oförändrat antal barn innebär ett intäktsbortfall på 52 miljoner kronor år 2017. Detta innebär i sin tur att kostnaderna måste minskas med 44,3 miljoner kronor för att kostnaderna ska rymmas inom de statliga ersättningarna. Med hänsyn till minskat antal barn så måste kostnaderna minskas med 380 kronor per barn och dygn för att de statliga ersättningarna ska räcka.

För att möta dessa förändrade förutsättningar behöver Nacka kommun, både ställa om befintliga boendeformer/-placeringar, utöka kapaciteten med fler kostnadseffektiva individuellt anpassade boendeformer/-platser för målgruppen ensamkommande barn och unga samt harmonisera kostnaderna för boende och myndighetsutövning. Allt detta behöver genomföras skyndsamt för att minimera riskerna för att nämndens ekonomi påverkas negativt. För att uppnå det önskvärda resultatet om minimal ekonomisk påverkan på nämndens resultat föreslås en strategi som i korthet innebär:

1. En effektivare och mer kostnadseffektiv myndighetsutövning
2. En förändrad strategi för boendepaceringar
3. Framtagande av nya boendeformer/-lösningar
4. Omställning/konvertering, omförhandling och/eller avveckling av nuvarande boendeformer/-placeringar

Ärendet

Bakgrund

Ärendets tidigare beredning

Arbets- och företagsnämnden beslutade vid sitt senaste sammanträde att uppdra åt arbetsmarknadsdirektören att till nästa sammanträde presentera en plan för hur mottagandet av ensamkommande ungdomar kan rymmas inom den budgetram som de sänkta statliga bidragen medger samt konsekvenserna av detta.

Lägre ersättningar år 2017

Från 1 januari 2017 upphör nuvarande överenskommelse mellan Nacka kommun och Migrationsverket och från och med 1 juli 2017 är ersättningen 1 350 kronor per barn och dygn för barn yngre än 18 år. För ensamkommande unga som har fyllt 18 men inte 21 år och har uppehållstillstånd kan kommunen få en ersättning på 750 kronor per dygn. Totalt innebär detta ett intäktsbortfall på 52 miljoner kronor år 2017, jämfört med i år och oförändrat antal barn. Prognosen för i år är ett utfall på 7,7 miljoner kronor i nettointäkter för verksamhetsområdet ensamkommande barn. Det innebär, givet oförändrat antal barn, att kostnaderna måste minskas med 44,3 miljoner kronor för att kostnaderna ska rymmas inom de statliga ersättningarna. Det innebär en kostnadsreducering på 380 kronor per barn/ung och dygn.

Färre barn nästa år

Antalet ensamkommande barn och unga beräknas minska nästa år på grund av att:

- Relativt få nya barn för mottagande kommer till kommunen.
- Beslut i pågående asylärenden innebär att barn/unga inte kommer att beviljas uppehållstillstånd och därmed kommer att utvisas.
- Regeringen nyligen undertecknade ett bilateralt återtagandeaftal med Afghanistan.
- En del barn inte hinner få sitt asylärende beslutat innan de fyller 18 år och dessa unga kommer att flyttas till Migrationsverkets asylboenden.
- Så kallad åldersuppräknning innebär att vissa barn kommer att behandlas som vuxna och därför kommer flytta till Migrationsverkets asylboenden.

Sammantaget beräknas det finnas i medeltal 250 barn/unga nästa år, jämfört med de 317 barn/ungdomar som finns i Nacka kommuns omsorg idag.

Åtgärder för att minska kostnader

För att möta dessa förändrade förutsättningar behöver Nacka kommun, både ställa om befintliga boendeformer/-placeringar, utöka kapaciteten med fler kostnadseffektiva individuellt anpassade boendeformer/-platser för målgruppen ensamkommande barn och unga samt harmonisera kostnaderna för boende och myndighetsutövning. Allt detta behöver genomföras skyndsamt för att minimera riskerna för att nämndens ekonomi påverkas negativt. För att uppnå det önskvärda resultatet om minimal ekonomisk påverkan på nämndens resultat föreslås en strategi som i korthet innebär:

1. En effektivare och mer kostnadseffektiv myndighetsutövning/-organisation
2. En förändrad strategi för boendeplaceringar
3. Framtagande av nya boendeformer/-lösningar
4. Omställning/konvertering, omförhandling och/eller avveckling av nuvarande boendeformer/-placeringar

Målgruppen ensamkommande barn och unga i Sverige innebär en utmaning för de flesta av landets kommuner, så även Nacka kommun. Med anledning av de sänkta statliga ersättningsreglerna från och med 1 juli 2017 behöver en strategi tas fram i syfte att hitta en mer effektiv myndighetsutövningsprocess samt fler målgruppsanpassade och kostnadseffektiva boendelösningar för denna målgrupp.

Föreslagen strategi för mottagandet av ensamkommande barn med anledning av de sänkta statliga ersättningarna och dess konsekvenser 2017 har för avsikt att, i detta läge på ett övergripande sätt, beskriva de aktiviteter som verksamheten i ser som nödvändiga för att uppnå målet att kostnaden för mottagande av denna målgrupp inte ska överstiga de statliga ersättningarna och därmed belasta nämndens ekonomi negativt. Även konsekvensbeskrivningen ska, i detta läge, ses som övergripande. Strategin utgår ifrån kända fakta samt en rad prognoser för framtiden avseende antal barn, deras individuella behov och därmed kommunens behov av boendeformer/-platser. Då dessa prognoser handlar om enskilda, till viss del för verksamheten idag okända, barn och unga är en bedömning av deras individuella styrkor, drivkrafter och behov svåra att få exakta.

För att uppnå det önskvärda resultatet för målgruppen ensamkommande barn och unga föreslås en strategi som i korthet innebär att kommunen behöver säkerställa en

- effektivare och mer kostnadseffektiv myndighetsutövning,
- en förändrad strategi för boendeplaceringar,
- framtagandet av nya boendeformer/-lösningar samt
- omställning/konvertering, omförhandling och/eller avveckling av nuvarande boendeformer/-placeringar.

För att få till stånd en **effektivare myndighetsutövning** och snabbare boendeutredningar behöver nuvarande organisation ses över och optimeras. Ett alternativt sätt att möta denna målgrupp med i många fall friska och motiverade barn- och unga skulle kunna vara att utforma inkluderingsplaner istället för de mer omfattande vårdplaner som upprättas idag.

Kommunen behöver en **förändrad strategi för boendeplaceringar** för att framöver på ett mer målgruppsanpassat sätt placera de ensamkommande barnen i individuellt anpassade boenden. Utifrån en föreslagen boendetrappa och huvudregel för placering av ensamkommande barn och unga ska placeringar göras med ett tydligt fokus där eget boende alltid är slutmålet. Alternativt ett lyhört och respektfullt bemötande med fokus på ett så bra återvändande som möjligt vid avslag på asylansökan.

Som en del av **framtagandet av nya boendeformer/-lösningar** samt **omställning/konvertering, omförhandling och/eller avveckling av nuvarande boendeformer/-placeringar** behöver kommunen lösa frågan om det stora antalet ensamkommande barn som Nacka kommun ansvarar för men som i nuläget bor i andra kommuner. Framförallt handlar det om att omplacera de barn och unga boende utanför kommunen som idag bor på jourhem alternativt konvertera dessa jourhem till familjehem.

Kommunen behöver också ställa om befintlig kommunal produktion från HVB-boende till så kallade stödboenden/träningslägenheter. Detta för att bättre möta målgruppens behov och samtidigt harmonisera kostnaderna med de nya statliga ersättningsnivåerna.

Vidare behöver kommunen säga upp/ställa om befintligt avtal med Vårlyjus AB från HVB-boende till så kallade stödboenden för att bättre möta denna målgrupp och samtidigt harmonisera kostnaderna med de nya statliga ersättningsnivåerna.

Ekonomiska konsekvenser

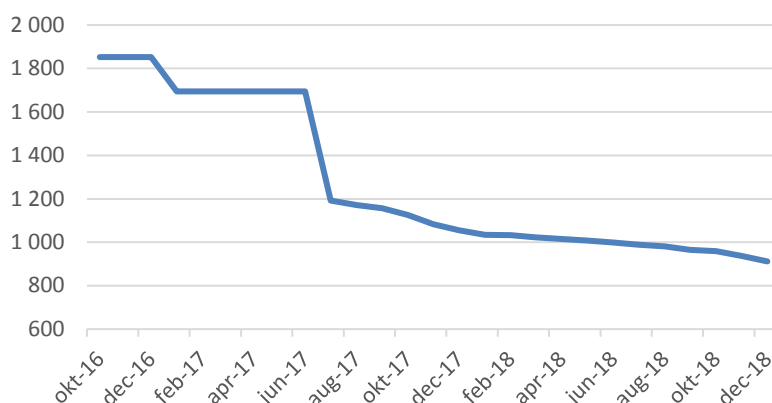
Migrationsverket ersätter kommunen med 1 900 kronor per boendeplats och dygn för de barn som kommunen har en överenskommelse om. För övriga barn, där det inte finns en överenskommelse, så ersätts kommunen med faktiska kostnader. I år motsvarar det en ersättning med i genomsnitt 1 853 kronor per boendeplats och dygn.

Från 1 januari 2017 upphör befintliga överenskommelser med Migrationsverket att gälla. Det innebär att under perioden 1 januari till och med 30 juni ersätter Migrationsverket med faktisk kostnad för samtliga barn. Under den perioden sjunker den genomsnittliga ersättningen med 159 kronor till 1 694 kronor per boendeplats. Den sänkningen innebär ett intäktsbortfall på 18 miljoner kronor på årsbasis och givet oförändrat antal barn.

Från och med 1 juli 2017 kommer ersättningen vara 1 350 kronor per boendeplats och dygn för barn under 18 år och 750 kronor per boendeplats och dygn för unga 18 år eller äldre. Från och med detta datum sjunker den genomsnittliga ersättningen med 563 kronor till 1 131 kronor per boendeplats. En del av effekten, 219 kronor, beror på att de unga är 18 år eller äldre. Sänkningen innebär ett intäktsbortfall på ytterligare 66 miljoner kronor på årsbasis och givet oförändrat antal barn och unga.

Den totala effekten år 2017 innebär 52 miljoner kronor lägre intäkter jämfört med år 2016 och givet oförändrat antal barn. Det innebär att kostnaden per barn måste minskas med 380 kronor per dygn för att ersättningarna från staten ska räcka.

Figur x) Genomsnittlig ersättning (kronor) per boendeplats och dygn och över tid

Konsekvenser för barn

Föreslagna förändringar av boendeformer/-placeringar kommer att innebära att en del barn och unga kommer att flyttas från en boendelösning till en annan men också från sin nuvarande boendekommun till Nacka kommun. Pågående jourhemsplaceringar i andra kommuner ska om möjligt ställas om till familjehem eller ersättas med stödboende eller andra liknande individuellt anpassade lösningar. För att minimera riskerna för oönskade konsekvenser kommer fortlöpande dialog föras med samtliga berörda parter inklusive gode män. En tydlig kommunikationsplan kommer att arbetas fram för detta arbete.

Genom att erbjuda målgruppsanpassade boendelösningar till största delen inom kommunen är ambitionen att Nacka kommun med gemensamma resurser ska erbjuda våra ensamkommande barn ett gott mottagande med fokus på integration och etablering utifrån barnets bästa.

Riskanalys

Verksamheten ser en rad utmaningar i att på ett rättssäkert och långsiktigt hållbart sätt genomföra den betydande omställning av denna verksamhet inom den tidsram som krävs för att de nödvändiga åtgärderna ska hinna uppnå det önskvärda resultatet, om minimal ekonomisk påverkan på nämndens resultat, och därmed få fullt ekonomisk effekt i kommande års budget. De största bedömda riskerna med genomförandeplanen är främst det snäva tidsperspektivet men också den nödvändiga förändringen av befintliga arbets sätt.

Verksamheten vill tydligt uppmärksamma nämnden på att en allt för snabb takt på genomförande av nödvändiga förändringar innebär en risk för att organisationens fokus på barnets bästa kan gå förlorad. Det är också av yttersta vikt att säkerställa en genomtänkt omställningsprocess så att rättssäkerheten för de enskilda barnen inte äventyras.

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör

Pia Stark
Kvalitetsstrateg
Arbets- och företagsenheten